

en pas daarna riskantere zaken opzetten.”

Wat verstaat u onder de combinatie van kwaliteit en aantrekkelijkheid voor een groot publiek?

“Je kan dat het beste uitleggen met een voorbeeld. Van iedere komedie van Shakespeare kan je een aantrekkelijk spektakel maken. De mensen aantrekken door zijn visuele attractie, zodat ze de rest toch ook maar meemaken. Maar dat is heel moeilijk en kost heel veel geld”

Hebt u nog de tijd om voor het volgende seizoen een volledig programma samen te stellen?

“Belachelijk weinig tijd! Sinds ik benoemd ben, zit ik dag en nacht in de KNS te werken, maar de tijd die me rest is te kort. Anderzijds lees ik met het oog op de programmatie van TIL (Toneelgezelschap Ivonne Lex) erg veel stukken, waarvan ik er vaak opzij heb moeten leggen omdat ze daar toch niet konden gespeeld worden. Ik heb ook veel connecties in het buitenland, zowel bij uitgeverijen als bij mensen uit het vak. Daardoor is het me mogelijk geweest op zeer korte termijn een aantal goede regisseurs aan te trekken, die een pedigree kunnen voorleggen waar men niet omheen kan. Het gezelschap heeft immers nood aan nieuwe gezichten.”

Aan welke auteurs en regisseurs denkt u?

“Het is moeilijk om dat nu te zeggen, omdat ik mijn repertoire aan het gezelschap zelf nog niet bekend gemaakt heb. De eerste naar wie ik gebeld heb, was Walter Tillemans, maar hij heeft geen tijd wat ik zeer jammer vind. De huisregisseurs, Martin Van Zundert en Leo Madder, blijven uiteraard. Ze zijn goede regisseurs en het gezelschap heeft vertrouwen in hen. Daarnaast heb ik dan een aantal buitenlandse regisseurs aangetrokken”

Wijzigt u het gezelschap, breidt u uit?

“Het zou moeten, want het is te klein, maar ik zit muurvast met de gestemde begroting voor 1986, waarin bijna geen manoeuvreerruimte meer is. Ik zal toch trachten stilaan uit te breiden, want hele jonge acteurs zijn er niet meer in de KNS. De jongsten zijn dertig jaar. Ook de ouderen zijn door ons waanzinnige pensioensysteem weg; dat is pas echt krankjorum. Kijk naar Duitsland en naar Minetti. Ik weet wel, niet ieder acteur is een Minetti, maar hier is gewoon geen plaats voor Minetti's, en dat is

bedroevend, omdat vele acteurs pas op hogere leeftijd tot rijpheid komen. Luc Philips bijvoorbeeld was als jong acteur omwille van zijn kleine gestalte veel minder bruikbaar. Pas vanaf zijn middelbare leeftijd is hij hoge toppen gaan scheren. Als je ziet hoe goed hij acteert in Arca, Raamtheater of als Bompas, dan is het toch onbegrijpelijk dat hij niet meer voor gastrollen in huis gehaald wordt.”

Een hecht ensemble

U streeft naar een hechter gezelschap?

“Het is goed om te werken met een kern en daar een aantal losse mensen omheen te betrekken, maar ik geloof toch nog altijd dat het mooiste een hecht ensemble is. Peymann heeft indertijd ook zijn acteurs uit Stuttgart meegenomen en speelt ook altijd met dezelfde steracteurs. Ook dat heeft de KNS kapot gemaakt: de waanzinnige idee dat er geen vedetten meer mogen zijn. In ieder goed theater zijn er vedetten. In Bochum zijn het altijd opnieuw Voss en Kirsten Dene. Hier heeft men dat uit een verkeerd begrepen sociaal gevoel afgeschafte, zodat het publiek zijn acteurs niet meer kent. Dat is fout, dat wordt een anonimaat, een grisaille. Want welke reden geef je een zinnig mens om op een regenachtige avond, als hij gegeten heeft en moe is van zijn dagtaak, zijn jas aan te trekken en naar een voorstelling te gaan? Die reden kan niet de flauwe imitatie van een TV-productie zijn, maar wel een voorstelling van een zeer professioneel niveau, met als enig pluspunt: de animale warmte van een voorstelling.”

Maar die niet noodzakelijkerwijze aan enkele steeds terugkerende acteurs gebonden is?

“Als een toeschouwer een acteur iets heeft zien doen, komt hij terug om hem ook in een andere rol te zien. Dat geldt ook voor televisie en film. Waarom gaat men kijken naar Meryl Streep? De mensen komen in Bochum ook voor Voss en Kirsten Dene. En als ze meneer Van Slembrouck en mevrouw Van Pottegem daar zetten, komen er heus minder mensen opdagen.”

U spreekt vaak over Schauspielhaus Bochum. Vindt u dat een voorbeeld?

“Jawel. Er zijn er in Duitsland meer, maar Bochum is toch wel echt uitmuntend. In Parijs zijn het meer de kleine theaters en natuurlijk de Cartoucherie (Théâtre

du Soleil, Ariane Mnouchkine). Daar wordt schitterend werk geleverd.”

Zowel Mnouchkine als Peymann produceren theater dat tot en met verbonden is met de samenleving waaruit het komt.

“U zegt het zeer juist: de samenleving waaruit het komt, en die is verschillend zowel voor de Cartoucherie als voor Peymanns kolenput. Wij zouden dus voorstellingen moeten maken die daar geen imitatie van zijn, maar die voor onze eigen samenleving spreken. Ik heb bijvoorbeeld *Vor dem Ruhestand* gelezen, nog voor het gedrukt was, een prachtig stuk, maar het zou niet in mijn hoofd opkomen om dat in Vlaanderen te spelen, want het gaat over een typisch Duitse situatie.”

Aan welke thema's denkt u dan?

“Je kent toch ook onze samenleving en je weet toch wat ons drama is? Dat wij geen eigen dramaturgie hebben. Dus moet je iets zoeken dat parallel loopt, dat herkenbaar is voor ons. En inmiddels hopen dat er eens een Vlaamse dramaturgie komt. Ik heb grote bewondering voor Claus, Van den Broeck en Verheezen, maar voor de rest is het toch maar erg dunnetjes. Ik hoor het graag zeggen hoor, dat je daar hard moet aan werken, maar je kan niet constant met nieuwe mensen van nul af beginnen, en uitleggen wat theater is en hoe ze een stuk moeten schrijven. Het is jammer, want het blijft een rijkdom om een nederlandsstalig stuk te kunnen spelen i.p.v. een vertaling. Dat heb ik zelf vaak ondervonden. In de mate van het mogelijke zijn Vlaamse stukken dus een must.”

Vlaanderen heeft weliswaar geen relevante tekstdramaturgie, maar anderzijds is er natuurlijk wel een nieuwe theaterstroming waarneembaar die het begrip dramaturgie uit zijn tekstueel harnas haalt.

“Ja, maar daar word ik ziek van. Ik weet wat je wil zeggen. Jan Fabre ga ik weer op mijn bord krijgen. Dat is aantrekkelijk en boeiend en je kan er de hele wereld mee rond, maar dat kan iedereen. Als ik een groene pluim in mijn kont steek, een rode telefoon op mijn hoofd bind en ook nog een selder in mijn oor steek, dan kan ik op alle alternatieve festivals in de wereld één keer optreden. Dat is dan weer dat beroemde Vlaamse minderwaardigheidscomplex om te zeggen: ‘Hij treedt op in de Albert Hall!’. En dan?”